

Udruženje za tehnologiju vode
i sanitarno inženjerstvo

Tehničko pravilo

Radni list W 400-3

DVGW septembar 2006

UTVSI avgust 2012

Tehnička pravila za distributivne vodovodne sisteme
Deo 3: Rad i održavanje

CIP - Каталогizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

628.1/.2(497.11)(083.133)
006.44:628.1/.2(497.11)

Radni list W 400-3: Tehnička pravila za distributivne vodovodne sisteme. Deo 3, Rad i održavanje/ [priredilo] Udruženje za tehnologiju vode i sanitarno inženjerstvo. - Beograd : Udruženje za tehnologiju vode i sanitarno inženjerstvo, 2012 (Beograd : Planeta print). - 53 str. : graf. prikazi, tabele ; 29 cm. - (DVGW [Deutscher Verein des Gas- und Wasserfaches] pravila)

Na nasl. str.: DVGW septembar 2006 - UTVSI avgust 2012. - "Prevod je prilagođen evropskim i srpskim normama ..." --> Nacionalni predgovor. - Tekst štampan dvostubačno. - Tiraž 200. - Napomene i bibliografske reference uz tekst.

ISBN 978-86-82931-40-9

1. Удружење за технологију воде и санитарно инжењерство (Београд)
а) Водовод - Србија - Технички прописи - Дистрибутивни водоводни системи - рад и одржавање

COBISS.SR-ID 183517196

ISBN

Autorska prava zadržava Deutscher Verein des Gas- und Wasserfaches e.V. – Technischwissenschaftlicher Verein - DVGW (Nemačko tehničko i naučno udruženje za gas i vodu)

*Izdavač za Srbiju:UTVSI, Beograd, avgust 2012
UTVSI Udruženje za tehnologiju vode i sanitarno inženjerstvo
Sinđelićeva 21
11000 Beograd
Telefon: +381 (0) 11 244 2228
Telefax: +381 (0) 11 244 1193
E-Mail: office@utvsi.com
Internet: www. utvsi.com*

Za područje Republike Srbije autorska prava su prenesena na Udruženje za tehnologiju vode i sanitarno inženjerstvo - Beograd, pa se kopiranje i umnožavanje u celini ili delovima, u bilo kojoj formi, može vršiti samo uz saglasnost UTVSI.

Tehnička pravila za distributivne vodovodne sisteme

Deo 1: Rad i održavanje

Sadržaj

Nacionalni predgovor	6	6.3.3	Skladištenje materijala	18
Predgovor DVGW	6	6.3.4	Radionica vodovodne mreže.....	18
1 Područje primene.....	8	6.3.5	Radna zaštitna oprema	18
2 Normativne reference	8	6.3.6	Komunikaciona i informaciona oprema	18
3 Pojmovi	11	6.3.7	Tehnička dokumentacija postojećeg sta- nja	18
3.1 Pojmovi prema SRPS EN 805, 3. deo	11	7 Rad distributivnog vodovodnog sistema.....	19	
3.1.1 Pritisak i prečnik	11	7.1	Radni zadaci	19
3.1.2 Sistem	12	7.2	Održavanje nivoa usluge snabdevanja vodom	19
3.2 Termini i definicije prema DIN 4046	12	7.3	Održanje kvaliteta vode.....	19
3.2.1 Tranzitni cevovod	12	7.3.1	Zahtevi za sistem	19
3.2.2 Cevovod za sirovu vodu.....	12	7.3.2	Zahtevi za zaposlene koji obavljaju radove	20
3.3 Ostali termini i definicije	12	7.3.3	Praćenje i mere	20
3.3.1 Lokalna mreža.....	12	7.4	Servisni pritisak / hidraulički udar.....	21
3.3.2 Cevna mreža.....	12	7.5	Zaštita cevovoda od zamrzavanja.....	21
3.3.3 Kućni priključak	12	7.6	Puštanje cevovoda u rad i isključivanje	21
3.3.4 Distributivni vodovodni sistem.....	13	7.6.1	Povodi	21
3.3.5 Tehnički sektor	13	7.6.2	Isključivanje cevovoda	22
3.3.6 Tehnički radni vek.....	13	7.6.3	Ponovno uključivanje	22
3.3.7 Upravljanje radom	13	7.6.4	Trajno isključenje i zatrpavanje cevovoda.....	22
3.3.8 Rad	13	7.6.5	Alternativno snabdevanje vodom	22
3.3.9 Održavanje.....	13	7.6.6	Privremeno snabdevanje vodom.....	23
3.3.10 Opasnosti	13	7.7	Pristup distributivnim vodovodnim sistemi- ma	23
4 Načela i ciljevi rada i održavanja	13	7.8	Objekti za povećanje pritiska	24
4.1 Opšte.....	13	8 Održavanje distributivnih vodovodnih sistema.....	24	
4.2 Ciljevi rada i održavanja	13	8.1	Pregled.....	24
4.3 Strategije održavanja	14	8.2	Kontrola i održavanje distributivnih vodo- vodnih sistema	24
4.4 Ekonomičnost.....	15	8.3	Popravka distributivnih vodovodnih siste- ma	25
5 Organizacija i upravljanje radom.....	16	8.3.1	Opšte.....	25
5.1 Opšte.....	16	8.3.2	Vrste popravki	25
5.2 Organizaciona struktura za upravljanje radom	16	8.3.3	Higijena pri popravkama	25
5.3 Upravljanje radnim tokovima	16	8.3.4	Popravke	25
5.4 Dežurna služba	16	8.3.5	Čišćenje i ispiranje	26
5.5 Preventivno planiranje pri prekoračenju graničnih vrednosti i u vanrednim situaci- jama	16	8.3.6	Sanacija	26
6 Zaposleni i tehnička opremljenost ...	17	8.3.7	Obnavljanje	26
6.1 Opšte.....	17	8.4	Rehabilitacija (REHA) distributivnih vodovodnih sistema	27
6.2 Zaposleni.....	17	8.4.1	Značaj i osnovni zahtevi.....	27
6.2.1 Stručno obrazovanje	17	8.4.2	Strategija rehabilitacije (REHA - strategi- ja)	27
6.2.2 Kvalifikovanost zaposlenih	17			
6.3 Tehnička opremljenost	17			
6.3.1 Vozni park	17			
6.3.2 Merni uređaji, mašine, alati/uređaji/oprema				

8.4.3	Stopa oštećenja	28	12.1.4	Informisanje o kvalitetu vode.....	38
8.4.4	Srednjoročno planiranje (REHA - planiranje)	29	12.1.5	Centri za korisnike.....	39
8.4.5	Građevinski radovi (REHA - mere).....	30	12.2	Saradnja sa nadležnim institucijama i drugim komunalnim preduzećima	39
8.5	Demontaža distributivnih vodovodnih sistema - prilagođavanje kapaciteta	30			
9	Građevinski radovi u području distributivnih vodovodnih sistema.....	31			
9.1	Opšte.....	31			
9.2	Utjecaji na distributivne vodovodne sisteme kao posledica građevinskih radova	31			
9.2.1	Zone uticaja građevinskih radova	31			
9.2.2	Distributivni vodovodni sistemi	31			
9.2.3	Zemljište i podzemne vode	32			
9.2.4	Dodatna statička i dinamička opterećenja	32			
9.2.5	Ostali uticaji.....	32			
9.3	Mere zaštite distributivnih vodovodnih sistema	33			
9.3.1	Opšte.....	33			
9.3.2	Građevinske zaštitne mere	33			
9.3.3	Operativne zaštitne mere	33			
9.3.4	Izmeštanje distributivnih vodovodnih sistema	33			
9.3.5	Dokumentacija	34			
10	Uređaji za merenje količine vode.....	34			
10.1	Opšte.....	34			
10.2	Ugradnja uređaja za merenje količine vode	34			
10.2.1	Opšte.....	34			
10.2.2	Merači protoka za obračun sa drugim preduzećima vodovoda	34			
10.2.3	Vodomeri za obračun sa klijentima (krajnjim korisnicima)	34			
10.2.4	Merači protoka u šahtovima na cevovodima	35			
10.3	Održavanje vodomera.....	35			
10.4	Očitavanje i prenos veličina izmerenih vodomerima	35			
11	Dokumentacija i statistika kvarova ..	35			
11.1	Dokumentacija o radu	35			
11.1.1	Radna stanja	35			
11.1.2	Organizacija upravljanja radom.....	36			
11.2	Dokumentacija o održavanju.....	36			
11.3	Statistika kvarova	37			
11.4	Čuvanje podataka (arhiviranje)	37			
12	Servis za klijente / korisnike i saradnja sa nadležnim institucijama.....	38			
12.1	Servis za klijente / korisnike	38			
12.1.1	Osnovni principi.....	38			
12.1.2	Informisanje klijenata/korisnika o prekidima snabdevanja vodom	38			
12.1.3	Informisanje o radovima na izgradnji i održavanju	38			

Dodatak A (informativno) Primeri aspekata ugroženosti i potencijalnih opasnosti po distributivne vodovodne sisteme ...	41
Dodatak B (informativno) Tehnički poslovni procesi i priprema za rad...	42
Dodatak C (informativno) Primeri pitanja i procedura prijema prijave kvara	43
Dodatak D (informativno) Primer formulara za prijavu kvara / izveštaj o oštećenju.....	44
Dodatak E (informativno) Opremljenost	45
Dodatak F (informativno) Primer rezultata različite rehabilitacije u okviru jedne velike vodovodne mreže	47
Dodatak G (informativno) Primeri sa orijentacionim skicama tipičnih zona ugroženosti	48
Dodatak H (informativno) Primer informacije za korisnike	51
Dodatak I (informativno) Primer dokumentacije za reklamacije korisnika.....	52
Dodatak J (informativno) Opis procesa postavljanja pitanja, prijema reklamacija i prijave kvarova korisnika – dijagram toka	53

Nacionalni predgovor

Radni list W 400-3 (A) posvećen je radu i održavanju distributivnih vodovodnih sistema i predstavlja poslednji, treći deo tehničkih pravila za distributivne vodovodne sisteme. Udruženje za tehnologiju vode i sanitarno inženjerstvo ovim radnim listom zaokružuje prvo izdanje tehničkih pravila DVGW W 400 (A) na srpskom jeziku.

Prevod je prilagođen evropskim i srpskim normama, specifičnim praktičnim zahtevima i duhu jezika struke u našoj zemlji. Usaglašavan je kroz blisku saradnju članova redakcionog odbora sa DVGW-om i stručnjacima u okruženju. Uređivački odbor se u najvećoj meri pridržavao originalnog teksta, a sve različitosti predstavljaju nijanse koje su uvedene sa namerom da doprinesu boljoj čitljivosti i razumljivosti.

Razlike u odnosu na originalni tekst, pre svega, se odnose na nekoliko važnih pojmova. To su:

- Wasserverteilungsanlagen (postrojenja za distribuciju vode) i distributivni vodovodni sistem,
- Inspektion (inspekcija) i kontrola,
- Wartung (čuvanje) i servisiranje odnosno obavljanje sitnijih intervencija,
- Betrieb (pogon) i rad.

Navodi originalnih tehničkih pravila DVGW W 400 (A) citirani su u fusnotama sa namerom da se korisnicima omogući da nemački original prate u izvornom obliku, kao i da se detaljnije informišu.

U trenutku kada se objavljuje prvo izdanje ovih pravila na srpskom jeziku, očekuje se donošenje čitavog niza zakonskih dokumenata i po njihovom objavljivanju u sledećim izdanjima odredbe i propisani standardi biće sukcesivno usaglašeni.

Uvođenje i primena tehničkih pravila pred Udruženje postavljaju niz odgovornih zahteva koji pored objavljivanja obuhvataju i odgovarajuću edukaciju u oblasti projektovanja, izgradnje, rada i održavanja sistema za snabdevanje vodom. Uspeh ovog poduhvata u velikoj meri zavisiće od angažovanja svih zainteresovanih strana, pre svega preduzeća vodovoda, a potom i nadležnih institucija, državne uprave i lokalne samouprave, naučnih i obrazovnih institucija, stručnih i profesionalnih udruženja, privredne i inženjerske komore, proizvođača opreme, preduzeća za projektovanje, kao i izvođača radova, nevladinih organizacija i stručne javnosti.

Donošenje tehničkih pravila je stalan proces u kome

¹U Srbiji SRPS EN 805

se najbolja domaća, evropska i svetska iskustva i znanja neprekidno preispituju i dopunjavaju i redakcioni odbor ovo izdanje smatra doprinosom koji će voditi ka ostvarenju važnih profesionalnih i stručnih ciljeva.

UTVSI Udruženje za tehnologiju vode
i sanitarno inženjerstvo
Beograd, avgust 2012.

Predgovor DVGW

Evropski komitet za standardizaciju- Comité Européen de normalisation ili skraćeno CEN, na osnovu mandata Evropske komisije od 24. maja 1991. preuzeo je zadatak da harmonizuje tehnička pravila u oblasti snabdevanja vodom i donese evropske standarde za oblasti navedene u mandatu, kao konkretne mere kojima se realizuju osnovni izloženi zahtevi.

Rezultat rada na nivou CEN-a čine sistemski standardi, prihvaćeni u Evropi, a u Nemačkoj objavljeni kao DIN EN 805¹ – "Snabdevanje vodom- Zahtevi za sisteme i komponente izvan objekata". Sadrže i opisuju opšte priznato stanje tehnike u Evropi.

U principu, dopunske nacionalne odredbe je moguće formulisati, pod uslovom da nisu nikako ili u potpunosti, odnosno na zadovoljavajući način, sadržane u evropskim standardima, kako bi se na taj način pokrili potrebni nacionalni sadržaji. DVGW to „dodatno normiranje“ pokriva za područje DIN EN 805, na osnovu zaključka Tehničkog komiteta "Distribucija vode" i DIN-ovog Odbora za standarde u vodoprivredi (NAW), objedinjujući ga sa sadržajem DVGW Radnog lista W 400 "Tehnička pravila za distributivne vodovodne sisteme (TRWV). U okviru DVGW W 400 (A) su urađena tri dela:

- DVGW W 400 – 1 (A), Tehnička pravila za distributivne vodovodne sisteme TRWV; deo 1: Projektovanje
- DWGV W 400 – 2 (A), Tehnička pravila za distributivne vodovodne sisteme TRWV; deo 2: Izgradnja i ispitivanje
- DWGV W 400 – 3 (A), Tehnička pravila za distributivne vodovodne sisteme TRWV; deo 3: Rad i održavanje

Tehničko pravilo DVGW W 400 - 3 (A) pored odrednica DIN EN 805¹ sadrži i dopunske konkretizujuće zahteve za rad i održavanje distributivnih vodovodnih sistema. Ovim zahtevima